

Бивши премијер и лидер ДСС-а Војислав Коштуница - у интервјуу Гласу - тврди да са Војиславом Шешељом није договарао да буде премијер у заједничкој влади. Чак наглашава: „Мој први разговор о тој теми са СРС био је после избора са Томиславом Николићем“.

Да ли вас је, и чиме, изненадило хапшење и вишегодишње скривање Радована Караџића у Београду, испред носа и МУП-а и БИА, и свих хашких и других ловаца на „хашке Србе“?

- Радован Караџић је био први председник и оснивач Републике Српске и његова историјска улога ће дуго бити предмет историјских изучавања, тако да се овде не ради само о питању хашке оптужнице. Целокупна јавност са великом пажњом прати овај догађај, што указује на важност и постојање дубљег смисла целе ствари. С једне стране, постоји оправдано интересовање јавности за све детаље његовог скривања, односно јавног појављивања под другим идентитетом. С друге стране, отварају су и многа крупна питања која задиру у шире државне и националне интересе Србије.

Оли Рен је поводом Караџићевог хапшења изговорио оно што многи у Бриселу и Вашингтону мисле: ево опет резултата - чим се Срби притисну. С обзиром на то да је творац РС ухапшен само који дан после формирања Цветковићеве владе - а да има индиција да су западне тајне службе Караџића „лоцирале“ још пре месец или два, за мандата ваше техничке владе - треба ли Реново задовољство и те околности схватити као доказ да сте ви и ваша влада знали да је Караџић у Београду, али да сте били „некооперативни“?

- Сматрам да морамо озбиљно да се замислимо шта значи то када од најутицајнијих западних држава чујемо како Србија под притиском обавља тражене послове. У исто време је Хашки суд утврдио да су ратни злочинци Рамуш Харадинај и Насер Орић невини, што заправо значи да се Срби могу некажњено убијати. Још после ослобађајуће пресуде Харадинају мој предлог је био да Влада Србије покрене питање даље легитимности Хашког суда. Имали смо више него довољно аргумената да као држава кажемо: ми јесмо за поштовање међународног права, али морамо сада да видимо да ли је ослобађање Харадинаја и Орића поштовање права и елементарне правде или је реч о новом злочину над невиним жртвама. Не може се од Србије тражити да Србе шаље у Хаг, док Хашки трибунал у том тренутку проглашава невиним оне који су недвосмислено починили ратне злочине над Србима. Ту онда није реч о поштовању међународног права, већ о голом диктату. Једноставно, и држава Србија мора да има нека своја права када је реч о испуњавању међународних обавеза према Хашком трибуналу.

Незаобилазни Владан Батић тврди да је БИА имала оперативне податке да се Караџић дуго скривао у Србији и зато је, јавно, затражио кривичну одговорност за вас и доскорашњег шефа БИА Радета Булатовића. Да ли је БИА, бар по извештајима које сте ви добијали, заиста знала?

- Уверен сам да је БИА током мандата претходне две владе радила у најбољем интересу Србије, да је обављала своје законом утврђене дужности и да није прекорачивала или

кршила закон. Чују се различите критике, што је и очекивано имајући у виду важност ових догађаја.

Има ли ваше упозорење да се Караџићево хапшење и из нове владајуће коалиције у Београду и на Западу представља као „велики успех и напредак у моменту када ЕУ и САД врше снажан притисак да Србија призна независност Косова“, и неки за вас и ДСС дубљи смисао?

- Србија је пропустила важну прилику да после 17. фебруара и проглашења једностране независности Косова под покровитељством САД и ЕУ, а потом и признања ове творевине од најзначајних западних држава, отвори озбиљан дијалог са ЕУ о неколико суштинских питања, укључујући и сарадњу са Хашким трибуналом, од којих зависи наша будућност. Због те неспремности да ставимо отворено на сто озбиљне проблеме који су се појавили у односима Србије и ЕУ, донео сам одлуку да се распишу избори. Да не говоримо о томе да су бивши партнери у влади одбацили нашу иницијативу да се Међународном суду правде поднесу тужбе против држава које су признале независност Косова. Све то заједно говори да Србија данас заправо и нема самосталну политику, већ покушава да испуни бесконачне захтеве који се стижу из Брисела и Вашингтона. А онда се могу чути похвале Запада пропраћене циничним коментарима да Србија разуме само језик притиска.

Затражили сте да Србија, због ослобађања Орића и Харадинаја, отвори питање да ли Хашки трибунал уопште више има легитимитет суда. С обзиром на задовољство власти у Београду - хоће ли то Србија, уопште, затражити? Неће ли се пре догодити да се процес Караџићу претвори у суђење Републици Српској?

- Ова влада нема храбрости да покрене питање легитимности Хашког суда, јер она нема снаге ни много мање кораке да учини којима би се и најмање замерила интересима светских центара моћи. Могуће је да има много заинтересованих страна које ће покушати да процес Караџићу претворе у суђење Републици Српској. Надам се да неће успети и да тај Трибунал, осим што се специјализовао да политизује суђења, нема ниједан правни основ за, како сте рекли, суђење Републици Српској.

Пошто сте пропустили прилику да без расписивања избора формирате владу са радикалима, неће ли и на вама, делимично, бити одговорност ако Београд не затражи да се преиспита легитимност Хашког трибунала?

- За крупне политичке акције морате имати пун легитимитет који се добија само на изборима од грађана. Тај легитимитет вам даје снагу да отворите једно такво крупно питање као што је преиспитивање сарадње са Хашким трибуналом, јер се временом показало да то није судска институција која дели правду већ неправду.

Рекли сте у једном интервјуу да је ваша одлука о „враћању мандата народу“ произашла из уверења да се морају поштовати демократска начела јер се влада, без избора, може трансформисати само кад се мањи партнер замени другим мањим, а не заменом главног партнера. Није ли и само одбрана Космета - с обзиром на то да ДСС последњих дана

упорно упозорава да нова власт напушта утврђени државни и национални курс за одбрану граница Србије и јужне покрајине - била више него довољан разлог за вас и вашу странку да формирате владу са радикалима не базирајући се, помало грубо и поједностављено речено, ни на каква „демократска начела“?

- Демократска странка Србије, како јој и само име каже, почива на два стуба, а то су демократија и национални интереси. Заиста смо уверени да су ова два принципа суштински повезана и да их није могуће одвојити, нити је могуће жртвовати само један принцип, а заправо не изгубити онда оба. За велике политичке одлуке морате имати легитимитет народа који се задобија само на изборима. И само тада имате снагу да спроведете своје идеје.

Треба ли ваше инсистирање на „демократским начелима“ схватити тако да пре одлуке о „враћању мандата народу“ нисте ни покушавали да разговарате са радикалима о евентуалном формирању владе без избора, која би имала и без социјалиста 128 посланика?

- Ни једну једину реч са СРС-ом нисам имао о формирању владе без избора. То је за мене ствар принципа.

Како сте примили речи Томислава Николића: „Ја нисам утицао на Коштуничину одлуку. Он је одлучио да иде на изборе и направио историјску грешку. Поновио је Милошевићеву грешку из 2000. године“? Видите ли, после свега, у свом избору грешку, а поготову историјску?

- Не могу избори бити грешка, а поготово не историјска. Када институције не могу јединствено да функционишу и када постоје крупна политичка неслагања, најлогичнији излаз је да се народу врати мандат и да народ одлучи којим путем сматра да треба ићи даље.

Неки мисле да сте се за изборе, колико због „демократских начела“, одлучили толико и у уверењу да ће ваша коалиција са Велимиром Илићем у Скупштини имати осетно више посланика. А изгубили сте 200.000 гласача. Како је страначки „труст мозга“ могао толико оманути?

- У тренутку када сам донео одлуку да се због суштинских неслагања са бившим партнерима распишу избори, из адекватних анализа сам видео да коалиција ДСС и НС има око 10 одсто подршке и да изборни резултат у односу на тадашњих 10 одсто може бити плус један и по посто или минус један и по посто. Иако смо се надали да би можда ова прогноза могла да буде и нешто повољнија, јасно су нам били предочени прецизни подаци. Међутим, као што је Слободан Јовановић описао једног српског политичара рекавши да је у датој историјској ситуацији између успеха и дужности изабрао дужност, на неки начин то се и сада поновило када сам сматрао да морам доследно водити једну тешку политику одбране Косова у судару са водећим државама света, имајући у виду и све последице које су даље произилазиле.

Да ли је губљење власти после осам година породило незадовољство и турбуленције унутар ДСС-а? Неће ли, и у вашој странци, тим пре што је Небојша Бакарећ упро прстом у једног од ваших најближих сарадника Александра Никитовића, започети једна од најомиљенијих српских игара „ко је крив“?

- Прелазак у опозицију морао би странци да донесе и једну дозу оздрављења и једну дозу нове чврстине и вере у снагу наших идеја и програма. Док смо били у власти, сву енергију смо трошили на државне послове и сада је тренутак да се свом снагом посветимо снажењу странке и њеном пуном организационом јачању. Тако смо од првог опозиционог дана кренули да своју енергију усмеравамо у једном позитивном правцу окупљања и јачања странке, а не, како су се многи прерано понадали, да ће доћи до деструкције и турбуленције. ДСС пре свега из своје јасне политике црпе стабилност и потенцијал да се даље развија као неопходна централна политичка партија у Србији.

Можда главну улогу на минулим изборима одиграле су три неформалне, нерегистроване „суперпартије“ - Америка и ЕУ и домаћи тајкуни - много моћније и са већим фондовима него све странке које су на изборима формално учествовале. Како је њихово учешће деформисало политичко-изборно поље и политичку вољу бар дела бирачког тела? У којој мери је то унапред определило победнике и поражене?

- Нема никакве сумње да су се на претходним изборима најдиректније умешали САД, ЕУ и тајкуни, и да су ове три, како сте их назвали, суперпартије деловале као коалиција. По томе како је састављена влада није тешко закључити да је ова коалиција суперпартија свестрано помагала стварању владајуће коалиције. Нико, наравно, и не помишља да су САД, ЕУ и тајкуни из хуманистичких побуда подржавали прављење баш овакве владајуће коалиције и они ће свој рачун, док год постоји ова влада, испоручивати. Није лако сагледати све последице које произлазе из овог директног мешања странаца и тајкуна током ових избора.

И Томислав Николић је изјавио да је Војислав Шешељ прихватио да вама препусти улогу премијера у заједничкој влади. Како је и под којим околностима и условима до тога дошло? Како данас гледате на тврдње из ДС-а да би - да сте успели да направите владу са радикалима и социјалистима - стварни лидер ваше владајуће коалиције био Шешељ?

- Мој први разговор о тој теми са СРС-ом био је после избора са Томиславом Николићем. Све друго су биле разне изборне и пропагандне спекулације и на њих се није вредно обазирати.

Ивица Дачић се понаша као да је од ДСС-а и СРС-а добијао знатно мање власти и министарстава него од коалиције Бориса Тадића. Шта сте му све, стварно, нудили и да ли је то, заиста, било мање? Утисак је да би Тадић - да није имао у резерви ЛДП, Кркобабићеве, Угљанинове и Палмине посланике - Дачићу понудио и место премијера, само да би формирао владу по сваку цену. Пошто је то било видљиво и док је Дачић глумио преговоре са вама и Николићем, због чега нисте парирали својом верзијом „влада по сваку цену“?

- Био сам учесник формирања више савезних и републичких влада после 5. октобра и никада се није десило да се преговори о влади не заврше зато што неко није задовољан бројем места. Важило је једноставно правило: ако су партије сале за сто да преговарају о формирању владе - претходно су донеле политичку одлуку да са странкама са којима преговарају и направе владу. Никада се није десило да је неко устао са стола и направио владу са новим партнером. Јер, суштина прављења владе јесте не број места већ политичка одлука да са неким партијом правите владу. Тако да смо први пут после ових избора видели како једна политичка групација може истовремено са свима да прави владу. Када је то тако, онда је стварно боље што нисмо ни направили националну владу, јер се национална влада прави само са поузданим партнерима.

Неки су уверени да се Дачић са Тадићем договорио док је са вама и Николићем преговарао о „пет принципа национално одговорне владе“. Имате ли ви таква сазнања?

- Могу да потврдим да смо и ми и СРС одговорно покушавали да направимо националну владу која би била у најбољем интересу Србије. Шта се све дешавало са осталима данас је мање значајно, с обзиром и на чињеницу да се они налазе у једном другом савезу.

Антрфилеи

ДОБРИ СТЕ, АЛИ ДАЈТЕ ЈОШ

Из ваше странке се упорно упозорава да ће Цветковићева влада смањити шансе Србије да сачува Косово и Метохију. Зашто? Прибојавате ли се за судбину Војводине и Рашке области?

- Прва карактеристика нове владе је њена послушност према страним силама и истовремена ароганција са примесом репресије на унутрашњој политичкој сцени. Таква политика ће продубљивати унутрашњу кризу, а на спољнополитичком плану неће обезбедити ниједан значајан добитак за Србију. Оно што данас чујемо од западних држава, а то су речи које упућују новој влади у стилу - добри сте али дајте нам још и још - биће рефрен који ће стално пратити ову владу, која нема своју самосталну политику. Време које је пред нама показало да је Србији потребно много политичке мудрости и чврста политичка воља да сачува своју територијалну целовитост и уопште самосталност у доношењу стратешких одлука везаних за развој земље. А садашња влада нема ништа од тога.

ОКУПИЛИ НАЈИСТАКНУТИЈЕ

Креће ли ДСС, у неку руку, изнова? Формирали сте политички и економски савет - неће ли они играти и улогу владе у сенци?

- Током претходних година обављања власти, ДСС је окупио велики број људи који су својим стеченим искуством значајни за опозиционо деловање странке. Зато смо формирали политички и економски савет странке, изабрали директора службе за информисање, и сада радимо на јачању ресорних одбора странке које ће водити најистакнутије личности странке. Тако ће одбор за спољну политику водити Александар

Поповић, одбор за европске интеграције Слободан Самарџић, одбор за правосуђе Зоран Стојковић, одбор за Косово Душан Пророковић и тако редом. Веома нам је важно да се у овим одборима води жива политика странке.

РАЗДВАЈАЊЕ ОД ВЕЉЕ - ЗАЛУДАН ПОСАО!

Један од београдских „политичких трачева“ гласи: да коалиција око ДС-а има већ готов пројекат како да вас раздвоји од Велимира Илића и неких финансијера ДСС-а. Колико је у томе истине?

- Најбоље би било када би се свака странка бавила сама собом и начином како да за своје политичке идеје придобије поверење грађана. А ако се неко бави пројектом како да раздвоји ДСС и НС, чини ми се да се тај бави залудним послом.

ЧУВАТИ ВОЈНУ НЕУТРАЛНОСТ!

Као премијер заложили сте се да Србија, по сваку цену, сачува војну неутралност. Цветковићева влада је са НАТО већ најавила „споразум о безбедности информација“, што може бити улазак у предсобље Алијансе. Мењате ли свој став или...

- Војна неутралност је најбоља изузетно значајна тековина претходне владе и, што је посебно важно, војну неутралност Србије је установила Народна скупштина огромном већином гласова. Најснажније се залажем да Србија због својих најважнијих државних и националних интереса остане војно неутрална и верујем да Скупштина Србије неће новом већином укинути успостављену војну неутралност. Нова влада је у низу погрешних корака који су јој наметнути споља донела одлуку и да потпише споразум са НАТО о безбедносним информацијама. Све су то важне теме које се морају расправити у Скупштини Србије. Какву поруку Србија шаље свету када потписује споразум са НАТО, који је најактивније од првог дана учествовао у планирању отимања Косова од Србије?

Интервју водио Игор Крсмановић